

**OVIDIU DRĂGHICI**

**COORDONATORI**

**MIHAI ENE**



**COORDONATORI**  
**OVIDIU DRĂGHICI**

**MIHAI ENE**

**Actele Conferinței Internaționale  
de Științe Umaniste și Sociale  
„Creativitate, Imaginar, Limbaj”**

**Volumul 3**

**2017**

**Ediția a III-a**

**STUDII DE HERMENEUTICĂ ȘI  
COMPARATISM**



**EDITURA UNIVERSITARIA**  
**Craiova, 2017**

Copyright © 2017 UNIVERSITARIA  
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

**ISBN 978-606-14-1234-1**

**ISSN 2559 - 303X, ISSN-L 2559 - 303X**

## PREAMBUL

Încă de la început, Conferința Internațională „Creativitate, imaginar, limbaj”, organizată de Facultatea de Litere a Universității din Craiova la inițiativa doamnei Lect. univ. dr. Sorina Sorescu, și-a propus să reprezinte toate direcțiile de studiu integrate în structura sa. Astfel, secțiunile conferinței s-au grupat în jurul diverselor axe de cercetare din Facultatea de Litere, reunind studiile literare și de antropologie sau cele lingvistice, dar și comunicarea, jurnalismul și științele educației.

Volumul de față adună în paginile sale o selecție generoasă din lucrările prezentate la ediția a treia, desfășurată în 20-21 mai 2016, în cadrul secțiunilor de studii literare și de antropologie, cât și de lingvistică. Prima parte a volumului conține lucrările de literatură și antropologie, reunind comunicări cu teme variate, de la literatură română clasică sau contemporană până la abordări comparatiste, fie teoretice, fie aplicate pe texte din mai multe literaturi europene (franceză, engleză, spaniolă etc.), dar și pe autori care nu aparțin spațiului european. Astfel, Cătălin Ghiță scrie despre *provocările neo-tematismului*, Lavinia Similaru despre *Mitul lui Don Juan în romanul Cele 20 000 de femei din viața unui bărbat*, de Gabriel Osmonde, Carmen Popescu despre *Comparatismul literar contemporan, între „violență epistemică” și dialog autentic*, Mădălina Deaconu despre poemele de dragoste ale lui Pablo Neruda, Delia Radu despre problema identității la Gustave Flaubert și Cristina Loredana Bloju despre referințele mitologice și religioase în opera lui Gérard de Nerval, Elena Mărăscu despre copilărie și adolescență în romanele lui Mark Twain, Georgiana Argăseală despre spațiu în opera lui Max Blecher, Mihai Ene despre poezia subversivă a lui Mircea Dinescu, Marta Albu despre Teorii ale personajului în literatura română, iar Oana Băluică despre scriitoarea feministă nigeriană Chimamanda Ngozi Adichie. Alte lucrări schimbă perspectiva strict literară: Oana Andreia Sâmbrian abordează problema *Imaginii Transilvaniei în Spania secolului al XVII-lea*, Cristina Gelep analizează *Fenomenologia vieții intelectuale în romanele lui Saul Below*, Amada Mocioalcă prezintă ce înseamnă să fii „scriitor negru într-o Americă albă”, iar Andreea Dinu întreprinde o cercetare biografistă despre *Influența femeilor din viața lui Camil Petrescu asupra personajelor sale feminine*. În fine, lucrările din zona etnologie-antropologie sunt semnate de Carmen Banța, care realizează o analiză a corespondenței inedite a

cercetătorului Ovidiu Bârlea, și de Diana Solkotovic, care prezintă obiceiul numit „Înfărățitul” la „ungureni din Timoc” (Serbia).

A doua parte a volumului cuprinde lucrări de lingvistică, de la cercetări de gramatică propriu-zisă, fonetică sau lexicologie până la cercetări de onomastică. De exemplu, Alina Partenie scrie despre modul în care limbajul este creator de umor, dar și a modului în care îl poate submina. Alina Gioroceanu analizează raportul între conceptele de cuvânt și parte de propoziție, Maria-Cristina Trușcă analizează câmpul semantic al cuvântului *Păcat* în Grecia Antică, pe un text de Sf. Grigore din Nazianz, Ionela Matilda Breazu scrie despre *Prepoziția în frazeologie*, iar Livia Nicoleta Sarchiz despre onimizarea termenilor entopici. Mai multe lucrări se ocupă de diferite aspecte lingvistice din domeniul juridic: Theodor Sâmbrian face câteva *Observații critice privind redarea limbajului juridic în Dicționarul Limbii Române*, iar Alina Pătru – *Termeni din jurisprudența CEDO*.

În privința redactării, lucrările au trebuit să respecte normele de redactare stabilite în prealabil, urmărindu-se o omogenitate a modului de structurare a textelor. Acolo unde a fost cazul, am intervenit tacit, din dorința de a realiza acest deziderat formal.

De asemenea, faptul că încă de la început s-a hotărât neimpunerea unei teme specifice colocviului a dorit să ofere posibilitatea tuturor profesorilor și cercetătorilor de a-și prezenta propriile arii de interes, subiectele și realizările din domeniul de studiu al fiecăruia. Participanții au avut astfel ocazia să își prezinte anumite părți din proiecte mai vaste sau realizări de etapă ale unor cercetări aflate încă în șantier și să intre în dialog pe temele care îi interesează în mod particular. Asumarea acestui eclectism o înțelegem ca o deschidere spre orizonturi diferite, dar complementare de cercetare, pe care să le putem organiza într-un dialog fertil și stimulant și pe care sperăm că am reușit și că vom reuși în continuare să-l realizăm.

*Editorii*

**STUDII LITERARE  
ȘI DE ANTROPOLOGIE**





# TEORII ALE PERSONAJULUI ÎN LITERATURA PENTRU COPII

**Lect.univ.dr. Marta ALBU**  
Universitatea din Craiova  
marta\_albu@yahoo.com

## **Abstract:**

The purpose of our approach is to highlight the theories and the paradoxes of literary character in the literature for children; the study of character was intensively discussed in the history of literary criticism, attempting to establish a „status”, speaking of an obscure notion etc. We approach the character in the literature for children, trying to debate its place in many theoretical hesitations, in regards to clarity, depth, psychology, the role and its originality.

**Keywords:** characters, theories, exemples, figures.

Literatura pentru copii și tineret se identifică adesea cu personajele sale. Personajul în literatura pentru copii are un statut special, particular. Doar în textele pentru copii, jucăriile prind viață, elefanții sau canarii fac schi, vorbesc și încep războaie, eroii traversează obstacole, sunt animale antropomorfizate, înzestrate cu vorbire și inteligență, care devin protagoniștii unei acțiuni. Sunt primele emoții mari. Înțelepți sau rebeli, victime sau eroi, abandonati sau orfani, neînfricați sau lași, buni sau răi, și-au pus amprenta în memoria noastră emoțională.

Pentru a facilita identificarea cu cititorul, autorul de literatură pentru copii pune în scenă un copil. Studiile de pedagogie din ultimii ani au evidențiat faptul că un copil până la 7-8 ani nu poate asimila o acțiune completă decât dacă îndeplinește unele condiții: simplitate, funcționalitate, construcție – mize ale scriiturii. Copiii între 3 și 5 ani plasează adesea acțiunea sau intriga la un nivel subaltern și nu rețin textele, ci doar personajele. Nathalie Prince (2010: 80) subliniază faptul că vorbim de o literatură care se

adresează unor indivizi care impun, condiționează intrigi concentrate pe personaje, dar care nu dispun de toate aptitudinile necesare pentru a pricepe lumea reală și care nu pot deci, să proiecteze, să examineze deschideri psihologice necesare la elaborarea personajelor. Nathalie Prince se întreabă astfel cum se construiește o literatură fără psihologie, și chiar fără poveste, dar fondată pe personaje? Cum teoria permite o astfel de contradicție? Și prin ce deschideri literatura pentru copii iese din acest tip de paradox? Alain Robbe Grillet (1963) afirma în anii '60 că aceasta este o noțiune perimată. O narațiune se definește ca o combinație de „alegeri” narrative care decurg din personaj. În literatura pentru copii este indispensabilă stabilirea cu precizie a mărcilor personajului.

Personajul constituie o problemă intens dezbătută în teoria și critica literară (Ph. Hamon 1972) – indiferent că este personaj de roman, epopee, teatru etc., modurile de analiză și statutul său constituie unul din pilonii de bază; Vincent Jouve (1992), în roman, evidențiază impasul în care se află studiile despre personaj etc.).

Nathalie Prince pornește de la o ipoteză de definiție minimalistă a personajului:

un personaj este totodată un corp, un limbaj și o dorință. Corpul reprezintă înfățișarea personajului, limbajul – ceea ce vorbește fiecare și dorința fiecăruia – toate îl introduc în acțiune și deci în povestea pe care o spune (Prince 2010: 82-83).

S-a vorbit despre statutul ontologic al personajului, de la definițiile, teoretizările lui Aristotel, V. Propp, A. J. Greimas, R. Barthes, T. Todorov, C. Brémond, la Ph. Hamon, V. Jouve etc. Personajul din literatura pentru copii și tineret poate să-și găsească locul în atâtea ezitări teoretice? Este oare el un semn plin care se aprofundează, se psihologizează sau este un semn gol care nu corespunde decât unei funcții textuale?

Personajul din cartea pentru copii pare să se sustragă *mimesis*-ului psihologic. Personaj este echivalent cu „a face”, cu „a dori”, fiind caracterizat de subiectivitate. Cele mai mărunte personaje din literatura pentru copii, în felul lor, au cel mai adesea un proiect care constituie trama narațiunii. Datorită dorințelor lui, personajul ajunge să se identifice cu subiectul, el acționează, depășește obstacole și atinge eroismul.

Literatura pentru copii ne-a obișnuit cu personaje improbabile și imposibile. Totuși, copilul se regăsește în cel care nu îi seamănă, el se identifică aproape imediat cu acești hibrizi întâlniți în cărți, începând cu animalele din fabule, până la eroii zilelor noastre. Recunoașterea, deci, funcționează invers, diferit de toate schemele tradiționale, ceea ce poate